

Estratègia
Nacional de
Paisatge

Balanç 2015

Govern d'Andorra

Accions transversals

A.T.1- Promoure la millora paisatgística a tot el país prioritzant les carreteres i les zones més freqüentades, tant naturals com urbanes:

1. ESTABLINT INVENTARIS PERIÒDICS DELS PUNTS NEGRES D'IMPACTE AMBIENTAL I PAISATGÍSTIC;

2. ESTABLINT UN PLA D'ACCIONS PERIÒDIC PER ELIMINAR ELS PUNTS NEGRES;

3. REALITZANT LES ACCIONS PREVISTES.

De les 106 fotodenúncies realitzades des del 2012, 84 estan resoltes, la majoria concerneixen abandonaments de residus i abocaments als rius.

Del total del 344 punts negres enregistrats des del 2012, 166 estan resolts. El 2015 es van resoldre 3 punts negres enregistrats el 2012, 18 enregistrats el 2013, 23 enregistrats el 2014, i 13 enregistrats el mateix 2015.

Com en els anys anteriors la majoria dels punts negres concerneixen abandonament de residus, vehicles fora d'ús i emmagatzematges a l'aire lliure.

ACTIVITAT ADDICIONAL:

Durant el 2014 i el 2015 s'ha realitzat un inventari dels panells publicitaris a tot Andorra i un informe de diagnosi.

11 minuts > Toni Butron

A.T.2- Crear una comissió nacional del paisatge.

Es va celebrar una reunió el 10 de març del 2015, amb l'ordre del dia següent:

- balanç de les accions de l'ENPA l'any 2014 i accions per al 2015
- presentació dels treballs d'elaboració del Pla sectorial d'infraestructures verdes d'Andorra
- presentació de l'estudi de diagnòsi i alternatives de l'ús de la sal a les carreteres

Amb la finalització de les accions del període 2012-2015 s'ha decidit que es convocarà una propera comissió el 2016 per fer balanç del 2015 i presentar les noves accions per al període 2016-2020.

Objectiu 1

Uns paisatges naturals d'alta muntanya de qualitat i ben conservats

1.2.- Establir un pla de gestió de les molles.

A finals del 2014 es va instal·lar una aplicació informàtica per localitzar cartogràficament les molles i visualitzar-ne les característiques, als comuns d'Ordino, la Massana, Encamp, Sant Julià de Lòria i a la direcció de la Vall del Madriu-Perafita-Claror.

El desembre del 2015 es va finalitzar el document de la diagnòsi del pla de gestió de les molles.

L'estiu del 2015 s'ha realitzat el monitoratge de les molles de la vall d'Incles, també s'han inventariat noves molles a la solana del Pas de la Casa i a Soldeu.

Objectiu 2

Uns paisatges rurals revalorats o potenciats

2.1.- Potenciar el sector agrari com a peça imprescindible de diversificació econòmica del país.

El Departament d'Agricultura ha assistit a les reunions de la Comissió Nacional del Paisatge per fer el lligam amb els agricultors.

El dimarts 16 de juny del 2015 es va celebrar el segon concurs de prats florits a nivell nacional. És una iniciativa dels Parcs Naturals Francesos que vol recompensar els prats de dall o peixeders que tinguin el millor equilibri agroecològic. Incentiva les bones pràctiques agràries i valora l'aportació dels prats a la qualitat del paisatge mitjançant la diversitat de flora i fauna.

Al concurs d'aquest any es van presentar tres prats situats al Forn de Canillo, a les Pardines a Fontaneda i als Cortals de Sispony. El jurat està format per tècnics del Comú d'Ordino, del CENMA, del Departament d'Agricultura del Govern d'Andorra, l'Associació de Pagesos i Ramaders del Principat d'Andorra i del Parc Natural de l'Arieja. El jurat va valorar la qualitat agronòmica i ecològica dels 3 prats presentats al concurs i van animar altres agricultors a presentar-se a la convocatòria de l'any que ve.

Classificació dels concursants:

http://www.agricultura.ad/images/stories/noticies/Classificacio_Prats_Florits-2015.pdf

Per promoure i fomentar la recerca en la instal·lació de nous cultius que permetin la reutilització de terrenys agrícoles que es troben actualment a l'erm, el Departament d'Agricultura va tenir una proposta el 2015 per a l'estudi de viabilitat del cultiu d'una varietat del gènere *Myrtillum*. També va signar un conveni de recerca amb dos col·laboradors sobre l'ús de substàncies naturals per a la conservació de certs aliments.

En el marc del Programa d'ajuts indirectes a les produccions agroalimentàries locals, els beneficiaris del qual el 2015 són el conjunt dels productors que es troben sota la marca "Productes agrícoles i artesans d'Andorra", s'ha desenvolupat una acció de comunicació i posicionament de tipus col·lectiu. A part, el Programa ha finançat la participació dels productors en fires i mostres.

S'ha finalitzat l'estudi de les pastures supraforestals de tot el territori (amb els comuns i el CENMA). Es preveu publicar una síntesi dels resultats juntament amb recomanacions de "Bones pràctiques de gestió pastoral" al 2016.

Objectiu 3

Uns paisatges URBANS DE QUALITAT, BEN DELIMITATS, ACOLLIDORS PER AL TURISME I ALHORA AGRADABLES PER VIURE-HI

3.1.- MODIFICAR LA LLEI GENERAL D'ORDENACIÓ DEL TERRITORI I URBANISME.

La publicació del llibre *La planificació del paisatge en l'àmbit local a Europa* que es va realitzar conjuntament entre l'Observatori del Paisatge de Catalunya i el Departament de Medi Ambient i Sostenibilitat, està disponible des del setembre del 2015 i es pot recollir al Departament de Medi Ambient i Sostenibilitat.

El llibre es va presentar juntament amb l'Observatori del Paisatge de Catalunya, durant la 16a reunió dels Tallers del Consell d'Europa per a la implementació del Conveni europeu del paisatge, que va tenir lloc a Andorra la Vella del 29 de setembre al 2 d'octubre del 2015 i es va distribuir a les 185 persones assistents.

http://www.catpaisatge.net/cat/documentacio_doc_2.php

Durant el 2015 s'han realitzat les fases 1 (Diagnosi) i 2 (Consultes) del Pla sectorial d'infraestructures verdes. S'han efectuat dos reunions amb els tècnics dels comuns i s'han tractat més de 300 enquestes a la població via web i paper.

El Departament de Medi Ambient i Sostenibilitat ha dissenyat i publicat una pàgina web d'informació:

<http://www.mediambient.ad/infraestructuresverdes>.

ACTIVITAT ADDICIONAL:

El desembre del 2015 es van adjudicar les obres de les fases 1 i 2 del projecte de millora paisatgística de la zona de la frontera del riu Runer des de l'edifici de la Duana andorranina fins a la rotonda d'accés a l'EDAR Sud. El projecte inclou les dos rotondes (l'existent i la que està en construcció) de la zona de la Fisiocromia, i la instal·lació d'un enllumenat modern i de baix consum (LED). Es faran plantacions d'arbres i d'arbustos a les rotondes i en tot el tram concernit.

Objectius 2 i 3

2.3.1.- MANTENIR I RESTAURAR ELS BOSCOS DE RIBERA, I CREAR ON SIGUI POSSIBLE UNA XARXA DE VIES VERDES APROFITANT ELS MARGES DELS RIUS.

S'ha fet un manteniment continu del bosc de ribera durant el 2015, amb una campanya específica per eliminar l'espècie invasora *Buddleja davidii* a la part baixa del riu d'Os i del Gran Valira, i també al riu Runer.

S'han iniciat contactes amb el Comú d'Ordino per a l'estudi i la redacció del projecte de camí ral d'Ordino i s'ha realitzat el replantejament de l'obra de la continuació del camí ral de la Massana.

Objectiu 4

Unes carreteres més RESPECTUOSES PEL QUE FA A LA MORFOLOGIA I MÉS INTEGRADES EN EL PAISATGE

4.1 ESTABLIR LES EINES NECESSÀRIES PER GARANTIR LA INTEGRACIÓ PAISATGÍSTICA DE LES CARRETERES.

El Departament de Medi Ambient i Sostenibilitat està realitzant una diagnosi sobre la integració paisatgística de les carreteres. Es preveu tenir-la finalitzada el segon trimestre del 2016.

ACTIVITAT ADDICIONAL:

En el marc del programa de millora i integració paisatgística dels talussos de la carretera del port d'Envalira, durant el 2015 s'han finalitzat els treballs de millora d'un talús a la zona de Gasopas amb tècniques de bioenginyeria. El novembre del 2015 el Departament de Medi Ambient i Sostenibilitat va adjudicar la redacció del projecte executiu de millora i integració paisatgística de tres talussos més de la carretera d'Envalira mitjançant tècniques de bioenginyeria.

4.2.- ESTUDIAR I ESTABLIR MESURES ALTERNATIVES AL TRACTAMENT HIVERNAL AMB SAL A LES CARRETERES.

El Departament De Medi Ambient i Sostenibilitat ha recollit i analitzat dades del 2014 i 2015 de concentracions de clorurs a les aigües superficials. En general s'observa com a partir del novembre-desembre la concentració de clorurs en les aigües superficials comença a augmentar i es produeix un pic entre els mesos de gener i març, coincidint amb l'època hivernal i de menor cabal als rius. Tot i això els valors obtinguts es mantenen per sota del llindar de qualitat "excel·lent" de les aigües superficials pel paràmetre "concentració de clorur" (62,5 mg Cl-/L).

Les dades del 2015 es mantenen dins del mateix rang que el 2014. Caldrà veure com evolucionen aquests valors a mesura que es disposi d'una sèrie més llarga de dades.

El COEX continua equipant totes les estenedores de sal amb aspersors de salmorra, que milloren l'eficàcia i estalvien un 30% respecte a l'ús de la sal seca sola. La temporada passada es van incorporar 3 equips d'estesa de sal, tots equipats amb aquesta tecnologia.

Objectiu 5

Unes instal·lacions turístiques i DE LLEURE DE QUALITAT I RESPECTUOSES AMB EL PAISATGE QUE LES ENVOLTEN

5.1.- MINIMITZAR ELS IMPACTES PAISATGÍSTICS DE LES GRANS INSTAL·LACIONS TURÍSTIQUES I DE LLEURE.

A finals de juliol del 2015 es va recollir la llavor de dos prats de la zona de Mereig i del coll d'Ordino (parròquia de Canillo), en total 1,2 ha. Per això es va utilitzar una màquina especial estirada per un quad ("brosseuse") llogada a la Société d'Economie Mixte d'Aménagement de Peyragudes (estació d'esquí de Peyragudes - França). Es va comptar amb l'assessorament tècnic del Conservatori Botànic dels Pirineus i Migdia Pirineus, promotors i coordinadors del projecte ECOVARS 3D. Aquest programa consisteix a promoure l'ús de llavor d'origen pirinenc, més adaptada climàticament i que dona més cobertura herbàcia, per a les restauracions:

<http://cbnmpm.blogspot.fr/p/nous-connaître.htm>
<http://www.ecovars.fr/actualites/18-presentation-du-programme-ecovars3d>.

Es van recollir quasi 38 kg de llavor. Les taxes de puresa i de germinació han estat de 80% i del 60% respectivament. Les llavors s'han utilitzat per a la restauració del talús del Pi de migdia a ENSISA, durant el novembre del 2015.

Durant el mes d'octubre 2015 es van fer les visites anuals d'inspecció relatives a les restauracions ambientals de les estacions d'esquí i es van lliurar als responsables de pistes a finals 2015, principis del 2016. Durant aquestes visites Secnoa va mostrar el seu interès per realitzar proves d'ús de llavor autòctona.

Objectiu 6

**Un TURISME DIVERSIFICAT que
CONEGUI ELS PAISATGES I ELS SEUS
VALORS I QUE ELS RESPECTI**

6.1.- ESTABLIR UNA DIAGNOSI I UNES PROPOSTES D'ADEQUACIÓ DE LA XARXA DE REFUGIS PER FOMENTAR EL SENDERISME DE MUNTANYA.

S'han adjudicat i iniciat les obres de millora i ampliació del refugi del Madriu a l'Illa, per transformar el seu ús a refugi guardat.

S'han realitzat les millores habituals a la resta de refugis lliures i també s'ha millorat la senyalització i la seguretat en certs trams de la xarxa de camins de gran recorregut.

6.3.- CONTINUAR UTILITZANT EL PAISATGE PER A LA PROMOCIÓ TURÍSTICA DEL PAÍS.

Durant el 2015 Andorra Turisme ha fet el seguiment dels itineraris introduïts en el canal Wikiloc.

Andorra Turisme ha patrocinat, col·laborat i promocionat curses de muntanya com Ultratrail, i l'Andorra Outdoor Games, celebrades el mes de juliol; la Copa d'esquí de muntanya, celebrada el 24 i el 25 de gener; la Glacial Race, celebrada el 14 de març, i altres esdeveniments com Escalibur Race, o la 2900 Alpine Run, l'octubre del 2015.

Durant el 2015 s'han obert tres allotjaments de turisme rural: a Canillo, Sant Julià de Lòria i Ordino. Al final del 2015 hi havia, doncs, 7 allotjaments rurals a Andorra.

El pictograma de pesca s'ha desenvolupat i ja han obtingut aquest distintiu 16 allotjaments turístics del país. A més es fa promoció al mapa de pesca i a la web [visitandorra.com](http://visitandorra.com/fr/summer/que-faire/peche-en-haute-montagne/): <http://visitandorra.com/fr/summer/que-faire/peche-en-haute-montagne/>.

Per al pictograma cicloturisme s'ha ampliat 1 ruta cicloturista <http://visitandorra.com/fr/summer/itineraires/>, i s'ha revisat tota la senyalització.

S'ha realitzat l'estudi del potencial turístic de la Vall del Madriu-Perafita-Claror. A principis del 2016 es realitzarà la presentació pública i es planificarà el seu desenvolupament.

S'ha promocionat el pictograma de senderisme a través de la guia de muntanya que es reparteix a tot el país, a través de la web <http://visitandorra.com/fr/summer/itineraires/> i a través de la guia d'allotjaments. En aquest moment disposen d'aquest pictograma 14 establiments turístics.

Objectiu 7

**Una POBLACIÓ que coneix i estima
TOTS ELS PAISATGES D'ANDORRA**

7.3.- PROMOURE L'ADHESIÓ DELS AGENTS IMPLICATS, DELS SECTORS econòmics I DE LA SOCIETAT CIVIL A L'ESTRATÈGIA NACIONAL DEL PAISATGE.

Ensisa es va adherir al pacte per l'ENPA el febrer del 2015.

Durant el desembre del 2015 i el gener del 2016 s'ha proposat a totes les estacions d'esquí d'adherir-se al pacte per l'ENPA.

7.4.- FORMAR ELS TÈCNICS I PROFESSIONALS QUE INTERVENEN EN LA GESTIÓ, LA MODIFICACIÓ, LA RESTAURACIÓ I LA PLANIFICACIÓ DEL PAISATGE.

S'ha celebrat la 16a reunió dels Tallers del Consell d'Europa per a l'aplicació del Conveni europeu del paisatge, al voltant del tema "El paisatge i la cooperació transfronterera, el paisatge no coneix fronteres", del 29 de setembre al 2 d'octubre, al Centre de Congressos d'Andorra la Vella. Hi van participar 185 persones de 35 països de tot Europa, Rússia i Amèrica Llatina.

<http://www.coe.int/fr/web/landscape/16th-council-of-europe-meeting-of-the-workshops-for-the-implementation-of-the-european-landscape-convention>

Aquests tallers són un fòrum d'intercanvi d'experiències entre experts de diversos països en relació amb l'aplicació del Conveni europeu del paisatge, tant a nivell local com regional o estatal. El Consell d'Europa organitza regularment aquestes reunions per aprofundir sobre temes del paisatge. En cada ocasió es fa amb la col·laboració d'un estat part del Conveni i per al país que acull la reunió és l'ocasió de presentar i destacar les seves experiències en l'aplicació del Conveni.

El primer dels tallers, el dia 1 d'octubre, es va centrar en l'experiència d'Andorra, i va comptar amb diverses ponències sobre les accions de l'Estratègia nacional del paisatge, així com les relacions transfrontereres a Andorra i l'experiència del Workshop sobre paisatge fronterer del Pas de la Casa. Durant els tallers també es van tractar les experiències de cooperació transfronterera al voltant del paisatge i es van exposar diverses iniciatives que s'han desenvolupat als països representats.

Per a aquesta ocasió el Departament de Medi Ambient i Sostenibilitat va realitzar dos projectes relacionats amb els paisatges transfronterers:

- una enquesta sobre la percepció dels paisatges transfronterers per a la població i els visitants d'Andorra, durant el 2015:

http://www.iea.ad/images/Observatori/Temes/1.2015.observatori/Observatori_2015-1.pdf
http://www.iea.ad/images/cres/Altres-estudis/Informe_qualitat_del_paisatge_fronterer.pdf

- el Workshop International "Intervenir sobre el paisatge europeu transfronterer: claus per a l'ordenació del territori i la integració paisatgística" (el Pas de la Casa, 9-15 de maig del 2015), organitzat des del màster d'intervenció i gestió del paisatge i el patrimoni de la UAB, a petició i iniciativa del Govern d'Andorra i amb la col·laboració del Comú d'Encamp. Van participar-hi dos grups d'estudiants i professors de la Facultat d'Arquitectura de la Universitat de Pescara (Itàlia) i del màster d'intervenció i gestió del paisatge i el patrimoni de la UAB.

7.5.- MILLORAR ELS PROGRAMES EDUCATIUS ESCOLARS PER FOMENTAR EL CONEIXEMENT I L'ESTIMA DEL PAISATGE D'ANDORRA BASATS EN EL CONTACTE DIRECTE AMB EL PAISATGE I LES VIVÈNCIES.

S'han impartit els tallers "Som paisatge", del Centre Andorra Sostenible, per a nens i joves de 8 a 14 anys, a 186 alumnes, de diferents centres escolars.

<http://www.sostenibilitat.ad/portfolios/som-paisatge/>.

S'ha organitzat el quart concurs de fotografia digital "L'Andorra dels paisatges", amb 104 participants i 732 fotografies rebudes.

<http://www.sostenibilitat.ad/temes-de-sostenibilitat/paisatge-2/>.

Es va presentar l'exposició "Andorra, paisatges propers" al Museu del Tabac, de l'octubre del 2014 al febrer del 2015. Ha rebut un total de 2.652 persones (de les quals 434 el 2015).

